

literatura in filozofija

Ena izmed največjih zablod moderne literature oziroma literarne teorije je bilo (zdaj že skoraj lahko rečemo v pretekliku) prepričanje, da literatura nima nič opraviti z resnico, kakor je, po drugi strani, ena izmed največjih zablod novoveške filozofije, predvsem pozitivizma in scientizma, zmotno prepričanje, da filozofija kot ljubezen do modrosti, kot iskanje resnice, nima nič opraviti z lepoto, s formo, z medijem, v katerem se spoznanje rojeva in dogaja.

Modernistično razdvajanje literature in resnice je bržkone posledica dejstva, da je bila resnica v zgodovini, predvsem v novejši zgodovini, prepočesto razumljena kot ideološka resnica, kot dogma, ne pa kot odrešujoča odprtost, razprtost in s tem tudi ranljivost človeške duše in duha v odnosu do sveta in do samega sebe in hkrati do drugega, do tistega, ki je onkraj sebe - bodisi do drugega človeka, do narave, do kozmosa, do transcendence, do Boga.

Dogma se je v zgodovini ideologij pollaščala resnice kot odprtosti in zato je tudi razumljiv strah literature in umetnosti nasploh, da bi se je polastila resnica kot Ideja (z veliko začetnico). Vendar to ne pomeni, naj se umetnost odreče resnici, to ne pomeni, da lahko iz stiske delamo krepost, iz odsotnosti Resnice (z veliko začetnico) novo ideologijo. In prav ~~kerjxpxkxi~~ temu odrekanju resnici spričo obupa nad večno-vračajočo-se ideološko resnico je zapadel del modernizma tudi pri nas.

Posledica tega je na eni strani iracionalen strah pred intelektualizmom v literaturi, po drugi strani pa nekritično popuščanje pred intelektualiziranjem slabše vrste, npr. pred vnašanjem nekkih apriornih kvaziteoretskih klišejev v literarni postopek. Hočem reči, da je lahko neka literatura pretežno intelektualistično skonstruirana, četudi v njej ne nastopa niti en sam abstraktni pojem - da pa se, po drugi strani, s samimi t.i. abstrakcijami (tj. z materialom iz teoretskega diskurza) dá ustvariti literarni pasus par excellence.

V svojem pisanju se skušam izogniti dilemi ali literatura ali filozofija oziroma mišljenje, ker mislim, da je ta dilema lažna. Zavzemam se za neke vrste integralni tekst, v katerem bi - recimo - ~~kerjxpxkxi~~ ~~kerjxpxkxi~~ mišljenjski segmenti diskurza zazveneli kot literatura, namreč kot odvojen sedimentov ideologije in dogmatike, po drugi strani pa naj bi bil literarni diskurz nosilec resnice v smislu odprtosti - ali, če hočete, neskritosti, alétheiae - o kateri sem prej govoril.